

podstawie akt sprawy, są niezgodne z art. 2, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Uzasadnienie

I. Stan faktyczny stanowiący podstawę wniesienia skargi i uzasadniająca jej dopuszczalność w sprawie

Skarżący Z G , będący z zawodu lekarzem, powołany został postanowieniem Prokuratora Prokuratury Rejonowej dla B w B jako tzw. biegły *ad hoc* do opracowania opinii z zakresu medycyny w prowadzonym pod sygn. postępowaniu przygotowawczym. Po przeprowadzonych czynnościach oraz przygotowaniu żądanej opinii, skarżący przedłożył organowi śledztwa rachunek nr , opiewający na łączną kwotę złotych tytułem wynagrodzenia.

Postanowieniem Prokuratora Prokuratury Rejonowej dla B w B w sprawie z dnia września 2010 roku, wnioskowane przez skarżącego wynagrodzenie za opracowanie opinii obniżono do kwoty 393,26 złotych, za podstawę orzeczenia przyjmując przepisy § 4 ust. 1 w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 grudnia 1975 roku w sprawie kosztów przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych w postępowaniu sądowym (*Dz.U. 1975, Nr 46, poz. 254 z późn. zm.* – zwanego dalej „*rozporządzeniem*”). Organ śledztwa podejmujący powyższą decyzję zastosował bowiem określone w załączniku do rozporządzenia ograniczenie maksymalnej wysokości wynagrodzenia biegłego z tytułu wydania opinii na podstawie akt sprawy - co ostatecznie skutkowało nieuwzględnieniem wniosku skarżącego o przyznanie Mu wynagrodzenia w pełnej wnioskowanej wysokości.

Od powyższego postanowienia Z G złożył w ustawowym terminie zażalenie do Sądu Rejonowego w B , wnosząc o zmianę orzeczenia poprzez przyznanie wynagrodzenia w pełnej wnioskowanej przez siebie kwocie. W uzasadnieniu powyższego środka odwoławczego skarżący szeroko wskazał na okoliczności, które w Jego ocenie przemawiać powinny za zakwestionowaniem przez sąd powszechny konstytucyjności przepisów rozporządzenia, a w konsekwencji uznaniem zasadności zażalenia.

Powyższe zażalenie rozpoznane zostało przez **Sąd Rejonowy w B Wydział III Karny** w dniu stycznia 2011 roku, gdzie mocą **postanowienia o sygn. akt** zaskarżone postanowienie zostało utrzymane w mocy. Sąd Rejonowy uznał, iż z formalnego punktu widzenia rozstrzygnięciu Prokuratury nie sposób zarzucić

II. Stan prawny

Wydane na podstawie przepisów dekretu z dnia 26 października 1950 roku o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym rozporządzenie z 18 grudnia 1975 roku stanowi podstawę do obliczania oraz przyznawania biegłym wynagrodzenia za wykonywane czynności, polegające na opracowaniu oraz przedstawieniu opinii organowi danego postępowania. Regulacje przedmiotowego aktu wykonawczego znajdują przy tym zastosowanie zarówno w stosunku do biegłych figurujących na listach biegłych sądowych prowadzonych przez prezesów poszczególnych sądów okręgowych, jak i w stosunku do tzw. biegłych *ad hoc* – czyli osób legitymujących się określonymi wiadomościami specjalnymi, które na listach biegłych sądowych nie figurują, którym jednak organ postępowania zlecił wydanie opinii w danej dziedzinie.

Generalnie, zgodnie z unormowaniem § 2 ust. 2 rozporządzenia, podstawą obliczania wysokości wynagrodzenia biegłego pozostaje ilość przepracowanych przezeń godzin, koniecznych dla wykonania czynności przygotowawczych i badawczych, zapoznania się z aktami sprawy oraz opracowania opinii wraz z uzasadnieniem (§ 5 rozporządzenia). Co do zasady, przepisy rozporządzenia nie ustanawiają górnej (maksymalnej) granicy wynagrodzenia biegłego z tytułu ilości przepracowanych godzin, przewidując jedynie ograniczenie w zakresie sposobu wyliczenia wysokości stawki godzinowej (§ 2 ust. 2 rozporządzenia). Powyższa zasada doznaje jednakże poważnego wyłomu w przypadku biegłych z zakresu medycyny oraz biegłych z zakresu geodezji i kartografii - w przypadku których to specjalności prawodawca przewidział szczegółowe taryfy, określone w załącznikach nr 1 i 3 do rozporządzenia.

Odnosząc się do kwestionowanych niniejszą skargą unormowań załącznika nr 1, należy zauważyć, iż prawodawca przewidział w nim ściśle określone górne granice wysokości wynagrodzenia, jakie w danym przypadku może zostać danemu biegłemu przyznane za wydanie opinii z zakresu medycyny. W punkcie 11 owej taryfy przewidziane zostało przy tym unormowanie zakładające określoną maksymalną wysokość wynagrodzenia biegłego z zakresu medycyny w przypadku wydawania przezeń opinii wyłącznie na podstawie akt sprawy.

III. Wnioski

Zdaniem skarżącego, uzasadnionym pozostaje pogląd, wedle którego unormowanie zawarte w rozporządzeniu, które w przypadku wydawania opinii przez biegłego z zakresu medycyny przewiduje maksymalną wysokość możliwego wynagrodzenia, pozostaje niezgodne z przepisami rangi konstytucyjnej, a to art. 2, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Mając to na względzie,

skarżący pozostaje zdania, iż poprzez opisane we wcześniejszej części niniejszej skargi orzeczenia organów władzy publicznej wydane w stosunku do Jego osoby (*kopie dołączone do skargi*), a mające oparcie w kwestionowanych przepisach rozporządzenia, doszło do naruszenia konstytucyjnej zasady równości wobec prawa oraz ochrony własności, w tym również w kontekście zasad demokratycznego państwa prawa i sprawiedliwości społecznej.

Jak wskazywał Trybunał Konstytucyjny (m.in. w wyroku z dnia 6 maja 1998 roku w sprawie K 37/97 czy wyroku z 5 listopada 1997 roku w sprawie K 22/97), z wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji zasady równości wynika nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa w obrębie określonej klasy (kategorii). Wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się w równym stopniu daną cechą istotną (relewantną) powinny być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez zróżnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących. Oceniając regulację prawną z punktu widzenia zasady równości należy rozważyć, czy można wskazać **wspólną cechę istotną** uzasadniającą równe traktowanie podmiotów prawa, biorąc pod uwagę treść i cel danej regulacji prawnej.

Dodatkowo, jak wskazywano w dotychczasowym orzecznictwie Trybunału, zasada równości zakłada jednocześnie różne traktowanie podmiotów różnych, tj. podmiotów, które nie posiadają wspólnej cechy istotnej – zatem równość wobec prawa to także zasadność wyboru takiego, a nie innego **kryterium różnicowania**.

W ocenie skarżącego, wspólną cechą podmiotów, w kręgu których analizować w niniejszej sprawie należy zachowania zasady równości wobec prawa, pozostaje posiadanie informacji specjalnych – stanowiące cechę wyróżniającą biegłych spośród innych uczestników postępowania karnego. Biegli wszystkich specjalności traktowani są przez organy procesowe w sposób jednakowy w świetle obowiązujących przepisów proceduralnych - poza oczywiście przepisami niniejszą skargą kwestionowanymi. W szczególności za taki sam uznać należy w świetle przepisów procesowych status biegłych w postępowaniu karnym oraz zakres ciążących na nich obowiązków. W kontekście powyższej argumentacji nie sposób zdaniem skarżącego nie podzielić poglądu, wedle którego biegli - obojętnie jakiej specjalności - należą do określonej i tej samej kategorii podmiotów prawa.

Odnosząc się natomiast do ewentualnego kryterium różnicowania w ramach opisanej wyżej kategorii, nie sposób zdaniem skarżącego określić na gruncie obowiązujących regulacji prawnych żadnego racjonalnego kryterium, na podstawie którego nastąpiło zróżnicowanie sytuacji prawnej biegłych z zakresu medycyny oraz biegłych innych specjalności w zakresie dotyczącym wysokości wynagrodzenia za wydanie opinii wyłącznie na podstawie akt postępowania, w ramach którego organ

procesowy takiej opinii zasięga. Zdaniem skarżącego, w przypadku opiniowania na podstawie akt sprawy, **charakter wykonywanych czynności pozostaje taki sam** - niezależnie od tego, jakiej dziedziny wiedzy dana opinia ma dotyczyć. W każdym bowiem tego rodzaju przypadku zadaniem biegłego pozostaje uważna lektura i analiza akt sprawy, ewentualne zaczerpnięcie dodatkowych danych z literatury fachowej oraz sformułowanie opinii dla potrzeb organu procesowego. Można zatem w sposób zasadny stwierdzić, iż w znacznej mierze to właśnie **czas pozostaje w takim przypadku istotnym wyznacznikiem wysiłku, jaki został włożony w opracowanie danej opinii** – bo przecież nie sposób przyjąć, jakoby medycyna miała pozostawać dziedziną nauki „łatwiejszą” od innych dyscyplin, a tym samym biegli tej specjalności mieli zasługiwać na odmienne potraktowanie. Tymczasem, kwestionowane niniejszą skargą regulacje sprawiają, iż biegły z zakresu medycyny, nawet jeśli wydaje opinię na podstawie bardzo złożonego stanu faktycznego i obszernej dokumentacji zawartej w aktach sprawy (często liczących kilka lub kilkanaście tomów), będąc zmuszonym poświęcić na ten cel niejednokrotnie nawet kilkanaście czy więcej godzin, nie jest uprawniony do otrzymania wynagrodzenia wyższego, aniżeli to wskazane w punkcie 11 załącznika nr 1 do rozporządzenia. Jednocześnie, **biegli innych niż medycyna specjalności** uprawnieni są każdorazowo do otrzymania **wynagrodzenia w kwocie odpowiadającej ilości rzeczywiście poświęconego na opracowanie opinii czasu**. Zdaniem skarżącego, tego rodzaju zróżnicowanie nie znajduje żadnego racjonalnego uzasadnienia – a tym samym zasługuje na miano **arbitralnego**. Skoro zaś na gruncie kwestionowanych regulacji nie sposób zidentyfikować kryterium, na podstawie którego prawodawca odmiennie traktuje podmioty podobne, regulacje te uznać należy zdaniem skarżącego za ewidentnie godzące w zasady równości wobec prawa i niedyskryminacji określone w art. 32 Konstytucji.

Dodatkowo, w przypadku kwestionowanych uregulowań prawnych, uszczerbku doznaje również wyrażona w art. 2 Konstytucji RP **idea urzeczywistniania zasad sprawiedliwości społecznej**. Zdaniem skarżącego, trafnym wydaje się bowiem pogląd, wedle którego w analizowanym przypadku prawodawca uchybił zasadzie, zgodnie z którą ewentualne prawne zróżnicowanie poszczególnych podmiotów powinno pozostawać w odpowiedniej relacji do różnic zachodzących z sytuacji tychże podmiotów. Jak wyżej wskazano i szczegółowo uzasadniono, nie sposób wyszczególnić i uzasadnić jakiegokolwiek racjonalnego kryterium zróżnicowania sytuacji prawnej biegłych sądowych różnych specjalności w sytuacji, w której stawiane jest wobec nich wykonanie analogicznego zadania – w postaci wydania z wykorzystaniem posiadanych informacji specjalnych opinii na podstawie akt danego postępowania. W konsekwencji, skoro nie sposób dostrzec różnic pomiędzy opisywanymi przypadkami wykonywania opinii, względy sprawiedliwości społecznej płynąca z zasad demokratycznego państwa prawa

winy jednoznacznie i stanowczo przemawiać za jednakowym, sprawiedliwym traktowaniem.

Mając na względzie sformułowane wyżej zarzuty sprzeczności kwestionowanych regulacji rozporządzenia z zasadami demokratycznego państwa prawa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej oraz zasadą równości wobec prawa, nie sposób wreszcie nie zauważyć, iż obowiązujące w materii wysokości wynagrodzenia biegłych unormowanie prowadzi (i doprowadziło w przypadku skarżącego) do **naruszenia zasady równości ochrony praw majątkowych, określonej w art. 64 ust. 2 Konstytucji.**

Należy podkreślić, iż – zgodnie z normami art. 197 § 3 kpk w zw. art. 177 § 1 kpk – każdy biegły, któremu organ postępowania zlecił wydanie opinii, ma obowiązek do takiego nakazu się zastosować. Co przy tym istotne, powyższe unormowania mają zastosowanie również w odniesieniu do tzw. biegłych *ad hoc* - jakim pozostawał skarżący. Zgodnie bowiem z art. 195 kpk, do pełnienia czynności biegłego **jest obowiązany** nie tylko biegły sądowy, lecz także każda osoba, o której wiadomo, że ma odpowiednią wiedzę w danej dziedzinie. W konsekwencji, brak było możliwości odmowy wydania opinii zleconej przez organ procesowy.

W przypadku powołania danej osoby w charakterze biegłego, relacja pomiędzy organem procesowym a biegłym nie zostaje zatem w żadnym wypadku ukształtowania na zasadach „*wolnorynkowych*” - pozwalających choćby na negocjacje wysokości stawki wynagrodzenia, nie mówiąc o swobodzie biegłego odnośnie podjęcia się wydania opinii w ogóle. Już tego rodzaju sytuacja – zwłaszcza w przypadku tzw. biegłych *ad hoc* - rodzi daleko idące **ograniczenie swobód jednostki**, jakkolwiek oczywiście pozostaje ono ustawowo uzasadnione. Obowiązujące jednak w materii sposobu ustalania maksymalnej wysokości wynagrodzenia biegłego uregulowania sprawiają, iż w przypadku biegłych z zakresu medycyny przysługujące im prawa majątkowe (w sensie prawa do wynagrodzenia za czynności wykonywane wszak na rzecz organów Państwa) jawią się jako pozostające pod **zdecydowanie słabszą ochroną**, aniżeli takie same prawa majątkowe biegłych innych specjalności. Ci ostatni mają bowiem prawo do domagania się **wynagrodzenia za tego samego rodzaju pracę** (tj. wydanie opinii tylko na podstawie akt sprawy) **w wyższej wysokości** - adekwatnej do ilości przepracowanych godzin, bez ograniczenia jej żadnym górnym pułapem. Zdaniem skarżącego, tego rodzaju zróżnicowanie w sposobie traktowania i ochrony praw majątkowych osób znajdujących się w takiej samej sytuacji, prowadzące niejednokrotnie do faktycznego majątkowego pokrzywdzenia, pozostaje niczym nieuzasadnione i w demokratycznym państwie prawa nie zasługuje na aprobatę.

W powyższym stanie rzeczy, uzasadnionym pozostaje w ocenie skarżącego pogląd, iż kwestionowane przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 grudnia 1975 roku - w zakresie, w jakim ustanawiają górną granicę wynagrodzenia biegłego z zakresu medycyny za wydanie opinii wyłącznie na podstawie akt sprawy - pozostają niezgodne ze wskazanymi na wstępie przepisami Konstytucji. W konsekwencji, wniesienie niniejszej skargi pozostawało konieczne.

Za skarżącego:

ADWOKAT

Michał Ergietowski

Załączniki:

- pełnomocnictwo (*oryginał*) – nie podlega opłacie skarbowej (*vide*: wyrok WSA w Warszawie z dnia 15 lutego 2010 roku w sprawie III SA/Wa 1809/09);
- odpis postanowienia Prokuratura Prokuratury Rejonowej B w B w sprawie
- odpis postanowienia Sądu Rejonowego w B w sprawie ;
- odpis wniosku skarżącego z dnia 20 kwietnia 2011 roku o przyznanie adwokata z urzędu dla sporządzenia skargi konstytucyjnej;
- odpis postanowienia Sądu Rejonowego w B w sprawie wraz z kopią koperty z datą doręczenia;
- pięć odpisów skargi konstytucyjnej wraz z załącznikami.